

ДОКТРИНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

ПОЛЯНСЬКИЙ Дмитро Сергійович - аспірант ПЗВО, «Київський міжнародний університет»

ORCID 0009-0004-4812-9265;

УДК 346

DOI 10.32782/LAW.UA.2023.2.9

Стаття присвячена аналізу доктринальних аспектів запровадження професійного корпоративного управління на підприємствах державної форми власності. Наголошено, що для з'ясування корпоративного управління на підприємствах державної форми власності першочерговим є розуміння місця корпоративного права та корпоративних відносин у правовій системі України, яке залишається досить дискусійним і на сьогодні. На сучасному етапі реформи цивільного та господарського права поширюється тенденція до визначення корпоративного права як комплексного правового інституту, що включає до себе норми як господарського, так і цивільного та адміністративного права. Водночас, підкреслено, що більшість науковців розділяють погляди, що корпоративне право є правовим інститутом господарського права. Вітчизняні дослідники корпоративного права проводять дослідження в різних аспектах цієї теми. Окремі представники правової та економічної науки зосереджуються на дослідженні правового регулювання корпоративного права в Україні, зокрема на питаннях формування та реєстрації бізнес-структур, захисту прав акціонерів та інвесторів, визначення процедур залучення та відшкодування інвестицій. Водночас, інші науковці займаються аналізом корпоративного управління, зокрема питаннями забезпечення ефективності корпоративних структур, підвищення рівня професійності управління на різних рівнях корпоративної ієрархії, визначення механізмів управління ризиками та

забезпечення відповідності діяльності підприємства законодавству.

Дослідження також проводяться у сфері взаємодії державних підприємств з приватним сектором, зокрема з питань участі в конкурентних торгах та розробки партнерських відносин. Деякі розробки українських дослідників також зосереджені на аналізі міжнародного досвіду управління корпоративними структурами, зокрема з питань реформування та розвитку корпоративного права в країнах ОЕСР, Європейського Союзу та США.

Ключові слова: підприємство, корпоративне управління, корпоративні відносини, принципи, правові звичаї, стандарт.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Незважаючи на солідний історичний досвід, накопичений у сфері професійного корпоративного управління, багато аспектів здійснення корпоративного управління досліджено в юридичній науці недостатньо. Навіть у роботах теоретичного та методологічного характеру зустрічаються різні підходи та трактування в самому визначенні корпорацій, діяльності органів управління та наглядових інституцій.

Особливо багато проблем організаційного та нормативно-правового характеру накопичилося у сфері корпоративного управління майновими правами держави та здійснення ефективного контролю за ними. Відокремлення власника від органів

управління, делегування права прийняття рішень професійним (найманим) менеджерам постійно створюють нові виклики навіть у країнах, де корпоративні утворення відіграють помітну роль у розвитку економіки.

За багаторічну історію розвитку корпорацій в економічно розвинених країнах було розроблено механізми та принципи, здатні вирішувати багато проблем корпоративного управління. У тому числі, механізм і процедура банкрутства неефективно діючих підприємств; чітке регламентування злиття, поглинання компаній; державний контроль за концентрацією виробництва; контроль акціонерів над діяльністю підприємств з урахуванням реалізації права голосу; регламентація складу та представництва у радах директорів і наглядових радах; різні документи рекомендаційного характеру: кодекси поведінки, принципи корпоративного управління, відповідальність інституційних власників капіталу, рекомендації та ін.

Сучасна Українська держава ставить перед підприємствами державної форми власності, крім комерційних, ще й соціально-економічні цілі (так звані «public services obligations» або PSO), використовуючи їх для забезпечення належного функціонування особливих суспільних сфер, подолання господарських диспропорцій та підтримки зайнятості. Для підтримки відкритого торговельного та інвестиційного середовища величезне значення відіграє професійне, прозоре, підзвітне та конкурентоспроможне керування сектором державних підприємств. Саме тому реформування управління державними підприємствами давно є важливим пріоритетом для України та потребує комплексно підготовлених спеціалістів. Слабке управління державними підприємствами – це рецепт маніпулювання економічними та законодавчими умовами, неефективності та корупції, через що держава, приватний сектор та, зрештою, пересічні громадяни зазнають величезних витрат [1].

Наголосимо, що проблема корпоративного управління сьогодні вже не є суто національною проблемою, вона стає між-

народною. Почасти це пов'язано з глобалізацією світової економіки та тією величезною роллю, яку відіграють транснаціональні корпорації на світовому ринку. Так, «корпоративний феномен» отримує новий імпульс у рамках міжнародних інтеграційних процесів і, насамперед, у рамках інтеграції ЄС.

У той час як багато країн відчувають уповільнення економічного зростання і скорочення своїх фінансових можливостей, уряди багатьох країн стикаються зі зростаючими проблемами, пов'язаними із забезпеченням належного функціонування секторів підприємств з державною часткою. На сьогодні, у багатьох країнах усе ще залишаються підприємства державної форми власності, або у яких держава має частку і які відіграють значну роль у функціонуванні окремих галузей економіки держав; при цьому досвід публічного управління демонструє, що сектори з державною часткою можуть або стимулювати, або ускладнювати соціально-економічний розвиток залежно від того, чи функціонує він відповідно до загальноприйнятих міжнародних практик.

Держава є найбільшим власником активів в Україні. Усього зареєстровано майже 3 500 об'єктів державної власності різної організаційно-правової форми. 40% цих підприємств зупинили роботу, є робочими лише на папері. Кожне третє підприємство є збитковим та виступає потенційним джерелом фіскальних ризиків. Через недостатню якість механізмів контролю та незадовільний рівень прозорості діяльність державних підприємств є джерелом корупційних ризиків та збитків держави [2].

Ще наприкінці 2021 року Міністерство економіки України оголошувало про намір провести масштабну реформу публічної власності у 2022 році, після якої під управлінням міністерств залишиться до 100 держкомпаній. Найбільші з них будуть підпорядковані КМУ. Зазначена реформа має завершити розпочатий ще у 2017 році «тріаж» держкомпаній, який розділить підприємства на непрацюючі та працюючі. Працюючі, у свою чергу, - на ті, які мають залишитися у державній власності, та на

ті, які можуть бути продані. Непрацюючі держкомпанії підуть на ліквідацію чи приватизацію залежно від того, у якому вони стані. Працюючі підприємства, які мають залишитися у державній власності, було заплановано об'єднати з метою їхнього укрупнення [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі аспекти управління державними підприємствами та корпоративними правами держави були предметом наукового аналізу В. Авер'янова, Г. Аніловської, Л. Є. Барановського, С. І. Білоуса, В. С. Корольова, М. В. Костецького, І. А. Солов'я та інших. Водночас, широке коло питань, пов'язаних з науково-теоретичними засадами запровадження професійного корпоративного управління на підприємствах державної форми власності, залишається не висвітленим.

Формулювання мети статті (постановка завдання)

Метою статті є дослідження доктринальних аспектів запровадження професійного корпоративного управління на підприємствах державної форми власності.

Виклад основного матеріалу

Процес реформування соціальної системи нашого суспільства є суперечливим й багатовекторним. Чимало питань щодо розробки стратегії формування правової держави та громадянського суспільства в Україні залишаються досі відкритими. Зокрема, це стосується дискусій щодо відмінностей у розумінні природи правових взаємозв'язків у сфері корпоративно-правових відносин, а так само, і проблеми формування державно-приватного соціального партнерства у площині взаємних господарських інтересів.

Україна нині перебуває на стадії звання до права як головного нормативного регулятора суспільної поведінки. Правова система України формується ще досить хаотично, шляхом «спроб та помилок», що особливо яскраво демонструє процес розвитку корпоративного законодавства.

На жаль, подібна тенденція не оминула і сферу цивільних та господарсько-правових відносин. У своїй сутності національна правова система все ще страждає на окремі проблеми «зростання». Не в останню чергу це стосується сфери корпоративно-правових відносин та постійних змін до галузевого законодавства, яке їх регулює.

Методологічну основу дослідження сфери корпоративного права складає синергетичний підхід, оскільки корпоративне право є синергетичною системою - це система, складна та відкрита у своєму розвитку. Такий підхід необхідний для дослідження корпоративного права як соціально-правової системи: визначення закономірностей його розвитку, зовнішніх і внутрішніх зв'язків елементів корпоративного права, вивчення результатів та рівнів їх взаємодії. Зазначене яскраво демонструє різноманіття наукових досліджень, що охоплює економічні, політичні, управлінські та юридичні напрямки.

Вінник О. М. визначає корпоративні відносини, як відносини «які виникають у процесі створення, функціонування та припинення господарської організації за участю широкого кола осіб (засновники, учасники, сама господарська організація, територіальна громада, держава в особі уповноважених органів) і забезпечують збалансовану реалізацію інтересів зазначених осіб» [4].

Корпоративне право визначає правові засади створення та діяльності корпоративних суб'єктів, включаючи регулювання їх органів управління та визначення прав та обов'язків їх учасників. Крім того, корпоративне право встановлює порядок здійснення корпоративних прав та визначає правові механізми захисту корпоративних інтересів та інтересів учасників корпоративного процесу, у тому числі і держави. Враховуючи різноманітність державних інституцій та необхідність виокремлення державних підприємств, Г. Я. Аніловська [5, с. 19] вказує на дві головні ознаки останніх. По-перше, це базування на державній власності – повне чи часткове. У першому випадку держава виступає єдиним постачальником капіталу. У другому – це зміша-

ні підприємства, у яких державний і приватний капітали співпрацюють у реалізації комерційних проєктів, але за умови, якщо частка першого є домінуючою і держава має можливість здійснювати стратегічне управління підприємством.

Основними завданнями корпоративного права є забезпечення ефективного функціонування корпоративних суб'єктів та захисту інтересів їх учасників, регулювання взаємовідносин між учасниками та органами управління корпоративними суб'єктами, а також забезпечення стабільності та прозорості корпоративного управління.

До розгортання процесів реформування сфери господарських відносин поява будь-яких ознак корпоративності при управлінні державною власністю було неможливе, але в умовах підвищення конкурентної боротьби між державами, оголошеного переходу на інноваційний шлях розвитку вітчизняної економіки, інтеграції у світове економічне господарство, з'явилася можливість сформулювати сутність і ознаки корпоративного управління державними підприємствами.

Сучасна модель управління державними підприємствами передбачає запровадження ними інструментів корпоративного управління, зокрема стратегічного планування, розробку і затвердження державою, як акціонером окремих економічних політик щодо розпорядження власністю для кожного підприємства, призначення незалежних наглядових рад та розробку системи заохочення для таких рад і управління. Це ключовий фактор у забезпеченні результативного функціонування підприємства, що підтверджено досвідом багатьох державних підприємств у інших країнах. Такий підхід не лише створить фінансову вигоду для державного бюджету, а й підвищить якість послуг, які надаються громадянам, позитивно вплине на національну економіку та бізнес-середовище, підвищить привабливість України для інвесторів, ліквідує корупційні ризики [2].

В умовах розвитку економічних відносин, зростання української економіки суттєво залежить від діяльності корпоратив-

ного сектору, адже воно здатне залучати інвестиційні ресурси для вдосконалення структури виробництва та інноваційного розвитку, забезпечуючи конкурентоспроможність країни та добробут населення. Однак еволюція корпоративних відносин в Україні супроводжувалася масовими приватизаційними процесами, які значно випереджали формування правової бази та культури корпоративного управління, що не лише не забезпечило результативність діяльності підприємств, а й спричинило загострення соціально-економічних проблем вітчизняного корпоративного сектору. Невідповідне сучасним вимогам інституційне середовище, низька ефективність державного регулювання, невирішеність питань реформування державних підприємств разом із наявністю безлічі деструктивних факторів функціонування державних підприємств створюють загрози їх дестабілізації та поширенню кризових явищ. Водночас, інтенсифікація глобалізаційних процесів та нові економічні виклики, які постають перед нашою державою, зумовлюють пріоритетність удосконалення корпоративного управління на підприємствах державної форми власності. Невідкладність вирішення такого складного завдання в умовах фінансово-економічної нестабільності *актуалізує поглиблене вивчення науково-практичної проблеми пошуку та запровадження ефективних інструментів корпоративного управління у державному секторі економіки в контексті сприяння інноваційному прогресу в економіці України.*

Сфера наукових досліджень діяльності підприємств з державною часткою власності в Україні та державних підприємств вирізняється винятковою різноманітністю. У першу чергу, останні десятиліття проблематика діяльності підприємств з державною часткою власності цікавила представників науки господарського права та цивілістів, у тому числі й у контексті боротьби цих двох наукових напрямків за визначення власних предметів правового регулювання.

У сучасній науковій юридичній літературі питання регулювання корпоративних відносин у господарських товариствах у цілому досліджене на високому науково-тео-

ретичному рівні. Більше уваги вчені-юристи приділяють аналізу корпоративних правовідносин в акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою відповідальністю. Проте, окремі правові питання організації і діяльності господарських товариств, участі держави в корпоративних відносинах, приватно-державного партнерства, розглядаються дуже вузько і односторонньо.

Серед досліджень економічного характеру необхідно відзначити таких авторів та їх роботи: Т. В. Нічосова (Корпоративні облигації на фінансовому ринку України) [6]; О. І. Пилипенко (Корпоративні права в системі бухгалтерського обліку: теорія, методологія, організація) [7]; Д. І. Погрібний (Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації) [8]; І. І. Гончар (Облік та контроль корпоративних цінних паперів (на прикладі акціонерних товариств м. Києва та Київської області) [9]; О. В. Євтушевська (Розвиток корпоративних відносин в ринковій економіці) [10]; І. В. Кравцова (Розвиток системи управління державними корпоративними правами в економіці України) [11]; С. І. Пішпек (Формування корпоративних відносин у перехідній економіці) [12]; Л. М. Хміль (Формування механізму менеджменту в корпоративному секторі банківської системи) [13].

Вагомим внеском у формування доктринальних аспектів корпоративного права стали наукові праці багатьох науковців-цивілістів та представників господарського та адміністративного права. Серед перших на особливу увагу заслуговують І. Б. Саракун (Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект) [14]; Ю. Ю. Симонян (Корпоративні відносини у командитних товариствах (цивільно-правовий аспект) [15]; К. В. Денисенко (Корпоративні майнові відносини закритих акціонерних товариств) [16]; О.Ю. Тичкова (Локальні корпоративні норми у цивільно-правовому регулюванні) [17]; В. М. Кравчук (Припинення корпоративних правовідносин у господарських товариствах) [18]; І. М. Галіян (Захист корпоративних

прав учасників господарських товариств: цивільно-правові аспекти) [19].

До числа вагомих внесків у доктриналу корпоративного права та управління об'єктами права державної власності необхідно також віднести дослідження; О. М. Іващенко (Адміністративно-правове регулювання корпоративних прав держави) [20]; М. О. Томашевської (Корпоративні акти в системі джерел права України) [21]; М. О. Ніколенко (Господарсько-правове регулювання корпоративних договорів) [22]; О.Р. Кібенко (Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України) [23]. Водночас у сфері науки державного управління привертають до себе уваги праці Л. М. Сав'юк (Формування системи державного управління корпоративними структурами в Україні) [24] та Н. Г. Яковлева (Удосконалення механізмів управління державними корпоративними правами в Україні) [25].

Таким чином, доктринальні аспекти корпоративного управління охоплюють концептуальні підходи та теоретичні основи цього питання та включають наступні елементи: поняття та зміст корпоративного управління (це включає визначення поняття корпоративного управління, його складових частин, функцій та основних принципів), роль та відповідальність учасників корпоративного управління (охоплює питання про роль та відповідальність учасників корпоративного управління, включаючи права та обов'язки акціонерів, керівництва компанії, аудиторських фірм, інвестиційних банків, регуляторів та ін.), формування та здійснення стратегії компанії (включає питання про розробку та реалізацію стратегії компанії, зокрема процесу планування, контролю та оцінки стратегії), фінансове управління та фінансова звітність (охоплює питання про фінансове управління, включаючи вирішення проблем фінансування компанії, управління ризиками, аналіз фінансової звітності та ін.), корпоративне управління та правове регулювання (включає питання про роль правового регулювання у формуванні та

здійсненні корпоративного управління, а також про різні аспекти правового регулювання корпоративного управління, включаючи законодавство, норми та стандарти).

На будь-якому рівні доктринального аналізу (національному чи міжнародному, включаючи рівень ЄС), у наукових роботах відстежується трансформація економічних функцій та поведінки підприємств: останні відмовляються від традиційних, індивідуально відокремлених організаційних форм на користь таких економіко-організаційних структур, що їх об'єднують: - корпорацій, акціонерних товариств та корпоративних груп тощо.

Корпоратизовані підприємства сьогодні стають центральною ланкою світової економіки. Не стали винятком і підприємства державної форми власності в Україні. З 2015 року в Україні почалась реформа корпоративного управління підприємств державної форми власності. Першим таким підприємством стало НАК «Нафтогаз України»

У березні 2015 року Світовий банк і Секретаріат Енергетичного Співтовариства узгодили План заходів щодо реформування газового сектору України, який було затверджено Урядом. Серед іншого цей план передбачав реформування корпоративного врядування НАК «Нафтогаз України» відповідно до Принципів корпоративного управління ОЕСР та Керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності [26].

Цей процес започаткував реформування корпоративного управління на підприємствах державної форми власності в Україні, який триває і дотепер.

Враховуючи зростаючу роль корпоративного управління на підприємствах державної форми власності, чинне законодавство щодо управління об'єктами державної власності та Господарський кодекс України потребують змін та удосконалення з метою наближення регулювання корпоративного управління на державних підприємствах до кращих міжнародних практик, зокрема Керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах

державної форми власності [27]. Так, першочерговими ключовими кроками у цьому питанні мають стати:

1. Розмежування повноважень суб'єктів управління об'єктами державної власності щодо формування та реалізації державної політики стосовно державних підприємств;

2. Визначення головних цілей державного володіння конкретними підприємствами (у політиці державної власності);

3. Передача значної частини повноважень з оперативної діяльності підприємством від органу управління до професійного менеджменту (виконавчі органи та наглядові ради);

4. Створення рівних правил гри (так званий «level playing field») для підприємств суб'єктів господарювання державного сектору економіки з суб'єктами господарювання приватного сектору економіки.

5. Удосконалення підходів корпоративного управління на підприємствах державної форми власності з урахуванням Керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності.

Висновки дослідження

Підсумовуючи, наголосимо, що як окреме галузеве утворення корпоративне право у правовій системі України відсутнє. Частіше йдеться про те, що корпоративне право є правовим інститутом господарського права. Водночас, на сучасному етапі реформи цивільного та господарського права поширюється тенденція до визначення корпоративного права як комплексного правового інституту, що включає до себе норми як господарського, так і цивільного та адміністративного права. Господарське право більшості країн не включає спеціального, чітко окресленого корпоративного права, що регулює корпоративну діяльність і виділяє корпорації як самостійного економічного суб'єкта. З таким станом справ доводиться миритися в умовах, коли саме корпоративна діяльність визнається джерелом багатьох проблем, так само як і ця діяльність дедалі більше визначає перспективи сучасної економіки.

Вітчизняні дослідники корпоративно-го права проводять дослідження у різних аспектах цієї теми. Деякі з них зосереджуються на дослідженні правового регулювання корпоративного права в Україні, зокрема на питаннях формування та реєстрації бізнес-структур, захисту прав акціонерів та інвесторів, визначення процедур залучення та відшкодування інвестицій. Інші науковці займаються аналізом корпоративного управління, зокрема питаннями забезпечення ефективності корпоративних структур, підвищення рівня професійності управління на різних рівнях корпоративної ієрархії, визначення механізмів управління ризиками та забезпечення відповідності діяльності компанії законодавству. Дослідження також проводяться у сфері взаємодії державних підприємств з приватним сектором. Деякі розробки українських дослідників також зосереджені на аналізі міжнародного досвіду управління корпоративними структурами, зокрема з питань реформування та розвитку корпоративного права в країнах Європейського Союзу та США.

Особливу увагу вітчизняні дослідники також приділяють таким питанням, як законодавче регулювання корпоративного права, роль права та держави в корпоративному управлінні, захист прав акціонерів та інвесторів, роль аудиту та інші. Також доктринальному аналізу піддається досвід Європейського Союзу, у частині розвитку та застосуванні принципів корпоративної соціальної відповідальності, зокрема у сфері сталого розвитку та екології, акцентується увага на особливості корпоративного управління у країнах Центральної та Східної Європи, а також на роль та вплив міжнародних організацій, таких як Організація економічного співробітництва та розвитку (наприклад, питання застосування *Керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності*), на формування та розвиток корпоративного права та корпоративного управління у світі та в нашій країні, зокрема.

Література

1. Масаміши Коно Чому важлива реформа державних підприємств? URL.: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/05/12/7293243/> (дата звернення 05.04.2023 р.)
2. Ефективні державні підприємства. URL.: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostannya/efektyvni-derzhavni-pidpryemstva>. (дата звернення 10.04.2023 р.)
3. В уряді анонсували масштабну реформу держкомпаній у 2022 році. URL.: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/12/28/681030/>. (дата звернення 05.04.2023 р.)
4. Вінник О. М. Господарське право: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., змін., доп. Київ. Правова єдність, 2009. 766 с.
5. Аніловська Г. Я. Державний фактор трансформаційних перетворень в економіках перехідного типу. Укоопспілка. Львів, 2002. 323 с.
6. Нічосова Т. В. Корпоративні облигації на фінансовому ринку України : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2009. 20 с.
7. Пилипенко О. І. Корпоративні права в системі бухгалтерського обліку: теорія, методологія, організація : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2010. 40 с.
8. Погрібний Д. І. Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації : автореф. дис... канд. екон. наук: 12.00.04. Харків, 2008. 20 с.
9. Гончар І. І. Облік та контроль корпоративних цінних паперів (на прикладі акціонерних товариств м. Києва та Київської області) : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04. Київ, 2006. 20 с.
10. Євтушевська О. В. Розвиток корпоративних відносин в ринковій економіці : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01. Київ, 2010. 19 с.
11. Кравцова І. В. Розвиток системи управління державними корпоративними правами в економіці України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Донецьк, 2011. 20 с

12. Пішпек С. І. Формування корпоративних відносин у перехідній економіці : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01. Київ, 2001. 19 с.

13. Хміль Л. М. Формування механізму менеджменту в корпоративному секторі банківської системи : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.02. Київ, 2001. 19 с.

14. Саракун І. Б. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 21 с.

15. Симонян Ю. Ю. Корпоративні відносини у командитних товариствах (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2010. 20 с.

16. Денисенко К. В. Корпоративні майнові відносини закритих акціонерних товариств : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса., 2010. 20 с.

17. Тичкова О. Ю. Локальні корпоративні норми у цивільно-правовому регулюванні : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2009. 20 с.

18. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2010. 38 с.

19. Галіян І. М. Захист корпоративних прав учасників господарських товариств: цивільно-правові аспекти: автореф. дис. ... д. філософ : 081 Право. Право. 2021.

20. Іващенко О. М. Адміністративно-правове регулювання корпоративних прав держави : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2008. 20 с.

21. Томашевська М. О. Корпоративні акти в системі джерел права України : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2005. 19 с.

22. Ніколенко М. О. Господарсько-правове регулювання корпоративних договорів.: автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.04 - Господарське право; господарсько-процесуальне право. 2021.

23. Кібенко О. Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії

та України : Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.04. Харків, 2006. 40 с.

24. Сав'юк Л. М. Формування системи державного управління корпоративними структурами в Україні : Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2007. 20 с

25. Яковлева Н. Г. Удосконалення механізмів управління державними корпоративними правами в Україні : автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Харків, 2008. 20 с.

26. Група Нафтогаз. Реформа корпоративного управління URL.: <https://www.naftogaz.com/governance-info>. (дата звернення 05.04.2023 р.)

27. Керівні принципи ОЕСР щодо корпоративного управління державними підприємствами. URL.: <https://www.oecd.org/publications/2015-9789264312906-uk.htm>. (дата звернення 10.04.2023 р.).

POLIANSKYI Dmytro – post-graduate student of Private institution of higher education «Kyiv International University»; ORCID 0009-0004-4812-9265; e-mail dmytro.polyansky@gmail.com
UDC 346

DOCTRINAL ASPECTS OF THE INTRODUCTION OF PROFESSIONAL CORPORATE MANAGEMENT IN STATE-OWNED ENTERPRISES

The article is devoted to the analysis of the doctrinal aspects of the introduction of professional corporate governance at state-owned enterprises. It is emphasized that in order to clarify corporate governance at state-owned enterprises, the first priority is to understand the place of corporate law and corporate relations in the legal system of Ukraine, which remains quite debatable at the moment. At the current stage of the reform of civil and economic law, there is a tendency to define corporate law as a complex legal institution, which includes the norms of both economic and civil and administrative law. At the same time, it is emphasized that the majority of scientists share the opinion that corporate law is a legal institution of economic law. Domestic researchers of corporate law

conduct research in various aspects of this topic. Individual representatives of legal and economic science focus on the study of legal regulation of corporate law in Ukraine, in particular on issues of formation and registration of business structures, protection of the rights of shareholders and investors, determination of procedures for attraction and reimbursement of investments. At the same time, other scientists are engaged in the analysis of corporate management, in particular issues of ensuring the efficiency of corporate structures, increasing the level of professionalism of management at various levels of the corporate hierarchy, determining risk management mechanisms and ensuring compliance of the company's activities with legislation.

Research is also conducted in the field of interaction between state-owned enterprises and the private sector, in particular on issues of participation in competitive tenders and the development of partnership relations. Some developments of Ukrainian researchers are also focused on the analysis of the international experience of managing corporate structures, in particular on issues of reforming and developing corporate law in OECD countries, the European Union and the USA.

Keywords: *enterprise, corporate management, corporate relations, principles, legal customs, standard.*